

Kierrätyskiviainekset kemikaalilainsäädännössä

Purkupäivä 2024 –seminaari 12.9.2024

Ylitarkastaja Sari Tuhkunen

Teollisuus- ja kuluttajakemikaalit

EU:n kemikaalilainsäädännöstä

REACH-asetuksessa (EY) N:o 1907/2006 säädetään kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista sekä tiedottamisesta toimitusketjussa

CLP-asetus (EY) N:o 1272/2008 sisältää säännöt kemikaalien luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta

- Velvoitteet riippuvat siitä, onko kyseessä aine, seos vai esine
- Velvoitteet eivät koske jätteitä ts. velvoitteet koskevat, jos jätelainsäädännön 'ei enää jätettä' (EEJ) kriteerit täyttyvät
- Hyödyntämiseen liittyvä poikkeus REACH-asetuksessa: aineiden rekisteröintivelvoite

Aineita, seoksia vai esineitä?

- **Aineella** tarkoitetaan alkuainetta ja sen yhdisteitä sellaisina kuin ne esiintyvät luonnossa tai millä tahansa valmistusmenetelmällä tuotettuina, mukaan luettuna aineen pysyvyyden säilyttämiseksi tarvittavat lisäaineet ja valmistusprosessista johtuvat epäpuhtaudet mutta lukuun ottamatta liuottimia, jotka voidaan erottaa vaikuttamatta aineen pysyvyyteen tai muuttamatta sen koostumusta
- **Seoksella** tarkoitetaan seosta tai liuosta, joka koostuu kahdesta tai useammasta aineesta
- **Esineellä** tarkoitetaan tuotetta, jolle annetaan tuotannossa erityinen muoto, pinta tai rakenne, joka määrittää sen käyttötarkoitusta enemmän kuin sen kemiallinen koostumus

Ainetyypit

- **Yhdestä ainesosasta koostuva aine** on aine, jossa yhden ainesosan pitoisuus on vähintään 80 painoprosenttia ja epäpuhtauksien pitoisuus on enintään 20 painoprosenttia. Aine nimetään yhden pääainesosan mukaan.
- **Useammasta ainesosasta koostuva aine** on aine, joka koostuu useista pääainesosista, joiden pitoisuus on ≥ 10 painoprosenttia ja < 80 painoprosenttia. Aine nimetään kahden tai useamman pääainesosan reaktiomassaksi.
- **UVCB-aineet** ovat koostumukseltaan tuntemattomia tai vaihtelevia aineita. Niitä ei voi yksilöidä riittävästi pelkästään koostumuksen perusteella. Aine on yleensä kuvattava nimen, alkuperän tai raaka-aineen ja tärkeimpien prosessivaiheiden avulla.

Esim. mineraalit voivat koostua yhdestä tai useasta aineosasta tai olla joissain tapauksissa UVCB-aineita

Nykyinen tulkinta ja velvoitteet

- Euroopan kemikaaliviraston (ECHA) jätettä ja hyödynnettäviä aineita koskevat toimintaohjeet vuodelta 2010: Hyödynnetyt kiviainekset rakennus- ja purkujätteestä ovat **esineitä**
 - *Rakennus- ja purkujätteestä peräisin olevista kiviaineksista peräisin olevan hiukkasen muoto ja pinta määrittää sen tehtävää enemmän kuin hiukkasen kemiallinen koostumus. Kemiallisissa ominaisuuksissa on tärkeää vain suurin sallittu liukoisuus – jos kiviaines on liukenevaa, se ei täytä tehtäväänsä – joten kemialliset ominaisuudet eivät ole yhtä tärkeitä kuin muoto ja pinta.*
- Kiviainesten erityistä huolta-aiheuttavat (SVHC) aineet aiheuttavat velvoitteita hyödyntäjälle, jos SVHC-ainetta on yli 0,1 paino-%
 - Ilmoittaminen SVHC-aineesta ECHAlle, jos vuotuinen määrä esineissä yli tonnin
 - Tiedottaminen SVHC-aineesta esineen vastaanottajalle
 - Tietojen toimittaminen ECHAN SCIP-tietokantaan jätelainsäädännön mukaisesti

”Uusi” tulkinta

- ECHAN esineitä koskevat toimintaohjeet: Hyödynnetyt kiviainekset rakennus- ja purkujätteestä eivät ole ohjeessa esitettyjen periaatteiden mukaisia esineitä, vaan ennemminkin **aineita tai seoksia**
 - Hyödyntäjän tulee rekisteröidä aine, jos määrä ylittää 1 tonnia vuodessa. Tämä koskee aineita sellaisenaan tai seoksessa.
 - Hyödyntäjän on toimitettava käyttöturvallisuustiedote tai muut tiedot kuten REACH-asetuksessa vaaditaan (artikla 31 ja 32)
 - Hyödyntäjän on noudatettava CLP-asetuksen vaatimuksia kemikaalien luokituksesta, merkinnoista ja pakkaamisesta sekä ilmoitusvelvoitteita

Poikkeuksia rekisteröintiin

REACH-asetuksen liitteen V kattamat aineet on vapautettu rekisteröinnistä

- Mm. mineraalit, malmit, malmirikasteet, sementtiklinkkeri ja magnesia, jos niitä ei ole muunnettu kemiallisesti sekä keraamiset fritit tietyin ehdoin

Hyödyntäjä voi soveltaa rekisteröintipoikkeusta, jos joku toinen toimija EU:ssa on jo rekisteröinyt ko. aineen aikaisemmin

- Hyödyntäjän pitää pystyä osoittamaan, että aine on sama kuin aiemmin rekisteröity aine
- Hyödyntäjällä on käytettävissään käyttöturvallisuustiedote tai muut vaadittavat tiedot, jos käyttöturvallisuustiedotetta ei vaadita

Miten eteenpäin

- Komissio selvittää parhaillaan sopivinta lähestymistapaa ohjeen päivittämiseen, miten parhaiten käsitellä uutta tulkintaa huomioon ottaen
 - EEJ-kriteerien meneillään olevan kehityksen EU:ssa
 - mahdolliset vaikutukset rakennus- ja purkujätteen kierrätystoimintoihin
 - nykyisen toimeenpanon
- Asia esillä seuraavassa REACH- ja CLP-asetusten toimivaltaisten viranomaisten CARACAL-kokouksessa marraskuussa
- Komission esitys CARACAL-kokouksessa heinäkuussa:
<https://circabc.europa.eu/ui/group/a0b483a2-4c05-4058-addf-2a4de71b9a98/library/b708a9f1-671a-4bd5-9bb0-4f1ca11664e3/details>

Lisätietoa

Toimijat ja velvoitteet: <https://tukes.fi/kemikaalit/reach/toimijat>

Jätteestä kierrätetyt ja hyödynnetyt aineet:

<https://tukes.fi/tietoa-tukesista/materiaalit/kemikaalit/jatteesta-kierratetyt-ja-hyodynnetyt-aineet>

Euroopan kemikaaliviraston (ECHA) ohjeita

- Jätteistä hyödynnettäviä aineita koskevat ohjeet (vanha ja päivitys suunnitteilla):
https://echa.europa.eu/documents/10162/2324906/waste_recovered_fi.pdf
- Esineissä olevien aineiden vaatimuksia koskevat ohjeet:
https://echa.europa.eu/documents/10162/2324906/articles_fi.pdf
- Ohjeet liitteestä V (rekisteröinnistä vapautetut aineet):
https://echa.europa.eu/documents/10162/2324906/annex_v_fi.pdf

Kiitos!

Tukesin kemikaalineuvonta: <https://tukes.fi/kemikaalineuvonta>